

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

تدبر در قرآن، منشأ برکات بسیار در زندگی فردی و اجتماعی

به مناسبت ماه مبارک رمضان

(بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب از ۱۳۶۹ تاکنون)

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: امید جلوداریان

این پژوهش به بررسی، شاخص‌یابی و محوربندی بیانات رهبر انقلاب درباره " تدبر در قرآن " اختصاص دارد. رهبر انقلاب معنای تدبر در قرآن را اندیشیدن در مفاهیم قرآنی و پرهیز از سرسری نگرستن به قرآن می‌داند و بر جدابودن تدبر در قرآن از عالم تفسیر به رأی تاکید می‌کند.

از بیانات رهبر انقلاب این گونه استفاده می‌شود که تدبر در قرآن با تأمل پیایی در آیات قرآن کریم حاصل می‌شود؛ زیرا در هر بار خواندن آیات قرآن، آگاهی‌های جدید حاصل می‌شود و هرچه انسان بیشتر غور کند، انشراح ذهنی بیشتری به دست می‌آید.

رهبر انقلاب تدبر در قرآن را توفیقی از جانب پروردگار و توصیه خود قرآن و امامان معصوم می‌داند و بر لزوم همگانی شدن آن تاکید می‌کند.

مقدمات تدبر در قرآن موضوع دیگری است که از بیانات رهبر انقلاب استفاده می‌شود؛ از جمله این مقدمات، تلاوت قرآن، انس دائم با قرآن، حفظ قرآن و تکرار آیات قرآنی است.

از دیگر شاخص‌های مهم بیانات رهبر انقلاب، تاثیرات و نتایج تدبر در قرآن است؛ تعمیق معرفت دینی و افزایش انس با معارف حقّه، عمیق شدن اعتقادات و مبانی فکری انسان، درک لطایف قرآن و عمق‌یابی مضامین قرآنی، حاکمیت فضای فرهنگی قرآن در ذهن جامعه، روشن شدن مفاهیم حیات و زندگی، افزایش هدایت و شوق به عبادت، پاسخ درست به حقایق زندگی، ایجاد برکات بسیار در زندگی فردی و اجتماعی و شکل‌گیری هویت اسلامی در مقابل هویت کفر از محورهای مرتبط با این شاخص است.

رهبر انقلاب همچنین بر لزوم تدبر در قرآن برای قرارگرفتن مفاهیم قرآنی در گفتمان‌های عمومی ملت‌های مسلمان، هدایت‌افزایی و پاسخ درست به حقایق زندگی، رفع کردن عقب‌ماندگی کشور در خصوص بهره‌مندی از تدبر قرآنی و مسئولیت مهم علما، آگاهان، نویسندگان، گویندگان و رسانه‌های عمومی در خصوص رواج تدبر در قرآن اشاره می‌کند.

مدیریت پژوهش‌های خبری

۱۴۰۰/۰۲/۱۱

الف) معنای تدبر در قرآن:

- ۱- اندیشیدن در مفاهیم قرآنی
- ۲- پرهیز از سرسری نگریستن به قرآن
- ۳- جدابودن تدبر در قرآن از عالم تفسیر به رأی

ب) ارزش و اهمیت تدبر در قرآن:

- ۱- تدبر در قرآن توفیقی از جانب پروردگار
- ۲- توصیه مکرر قرآن به تدبر در قرآن
- ۳- توصیه علی (ع) به تدبر در قرآن:
۱-۳- وَمَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدًا إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ أَوْ نُقْصَانٍ
زِيَادَةً فِي هُدًى أَوْ نُقْصَانٍ فِي عَمَى
- ۴- تدبر در قرآن، از محصولات ماه مبارک رمضان برای سعادت‌مندان

- ۵- توسعه تدبر در قرآن از برکات انقلاب

ج) مقدمات تدبر در قرآن:

- ۱- تلاوت قرآن و قرائت زیبای آیات الهی
- ۲- انس دائم با قرآن
- ۳- حفظ قرآن
- ۴- تکرار آیات قرآنی

د) تأثیرات و نتایج تدبر در قرآن:

- ۱- عمل به قرآن و معرفت‌افزایی:
 - ۱-۱- نقش مهم تدبر در قرآن در تعمیق معرفت دینی و افزایش انس با معارف حقّه
- ۲- تدبر در قرآن از راه‌های عمیق شدن اعتقادات و مبانی فکری انسان
 - ۳- درک لطایف قرآن و عمق‌یابی مضامین قرآنی
 - ۴- حاکمیت فضای فرهنگی قرآن در ذهن جامعه
 - ۵- روشن شدن مفاهیم حیات و زندگی
 - ۶- افزایش هدایت و کاهش کوردلی
 - ۷- افزایش شوق به عبادت و قرب به خدای متعال
 - ۸- پاسخ درست به حقایق زندگی، با تدبر در قرآن

تدبر در قرآن

۹- نقش مهم تدبر در قرآن در مسائل گوناگون فکری، عملی، اجتماعی، سیاسی و حکومتی:

۹-۱- تدبر در قرآن، منشأ برکات بسیاری در زندگی فردی و اجتماعی

۱۰- شکل گیری هویت اسلامی در مقابل هویت کفر با تدبر در قرآن

۱۱- تدبر در قرآن عاملی برای ایستادگی در مقابل دشمنان

۱۲- بی اثر شدن بسیاری از شبهات دشمنان با تدبر در قرآن

۱۳- تدبر در قرآن عاملی برای دستیابی امت اسلامی به عزت و عده داده شده از جانب خدا:

۱۳-۱- وَ لِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُوْلِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ

۱۴- تدبر در قرآن، روان کننده حرکت موتور وجود انسان

۱۵- تدبر در قرآن، سرمایه‌ای برای انسان در طول زندگی:

۱۵-۱- از سیره‌ها و رویه‌های ماندگار معنوی و روحی

۱۶- صاف و روشن شدن دل و روح انسان با تدبر در قرآن

ه) بایدها و ضرورت‌ها:

۱- لزوم تدبر در قرآن برای قرارگرفتن مفاهیم قرآنی جزو

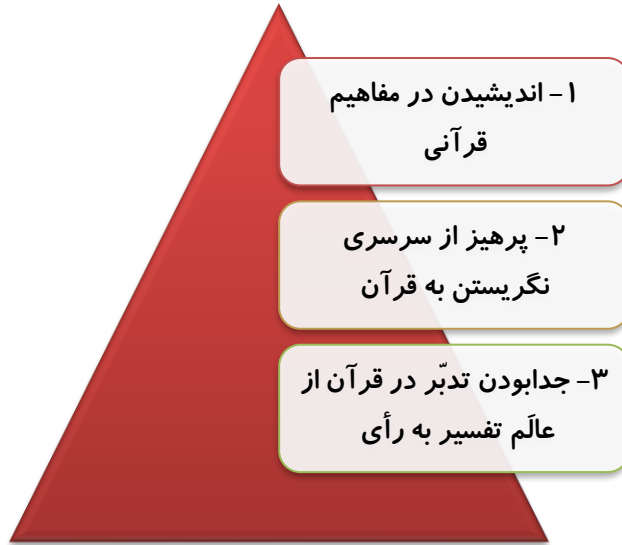
مفاهیم رایج و گفتمان‌های عمومی ملت‌های مسلمان

۲- لزوم تدبر در قرآن برای هدایت افزایشی و پاسخ درست به حقایق زندگی

۳- لزوم رفع کردن عقب‌ماندگی کشور در خصوص بهره‌مندی از تدبر قرآنی

۴- مسئولیت مهم علما، آگاهان، نویسندگان، گویندگان و رسانه‌های عمومی در خصوص رواج تدبر در قرآن

الف) معنای تدبر در قرآن:

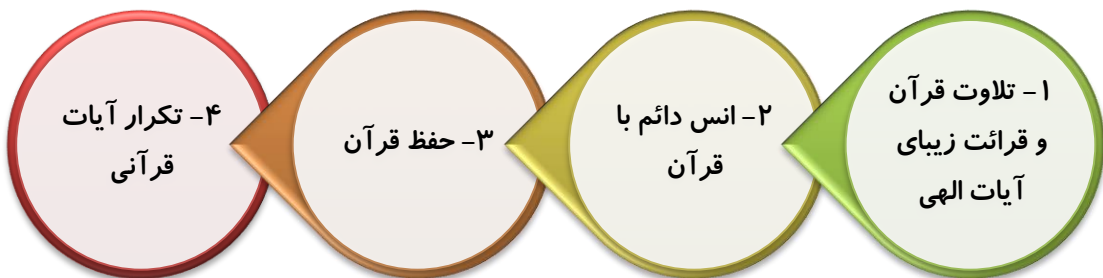

ب) ارزش و اهمیت تدبر در قرآن:

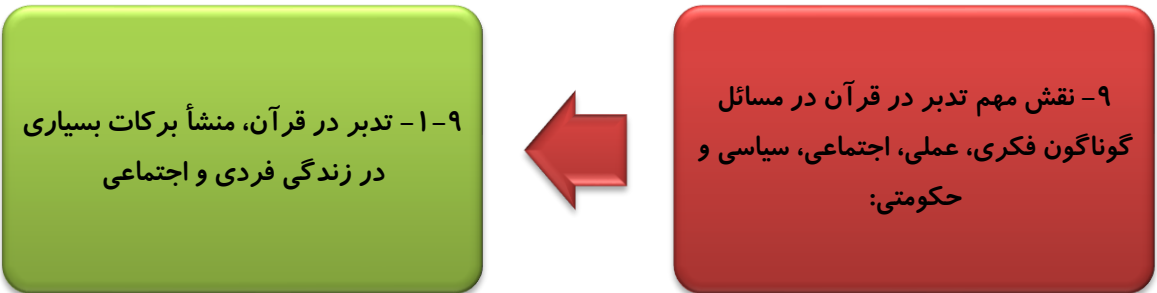
پژوهش

ج) مقدمات تدبر در قرآن:

د) تاثیرات و نتایج تدبر در قرآن:

- ۱۴- تدبر در قرآن، روان کننده حرکت موتور وجود انسان
- ۱۵- تدبر در قرآن، سرمایه ای برای انسان در طول زندگی:
- ۱-۱۵ از سیره ها و رویه های ماندگار معنوی و روحی
- ۱۶- صاف و روشن شدن دل و روح انسان با تدبر در قرآن

ه) بایدها و ضرورتها:

۱- لزوم تدبیر در قرآن برای قرار گرفتن مفاهیم قرآنی جزو مفاهیم رایج و گفتمان‌های عمومی ملت‌های مسلمان

۲- لزوم تدبیر در قرآن برای هدایت افزایی و پاسخ درست به حقایق زندگی

۳- لزوم رفع کردن عقب‌ماندگی کشور در خصوص بهره‌مندی از تدبیر قرآنی

۴- مسئولیت مهم علما، آگاهان، نویسندگان، گویندگان و رسانه‌های عمومی در خصوص رواج تدبیر در قرآن

تجربى
معاونت‌سازى
صدراوتیما

– جدول شاخص ها و محور ها به استناد عین عبارات

ردیف	موضوع	مهم ترین محورها	مستندات
۱	تدبیر در قرآن:	<p>الف) معنای تدبیر در قرآن:</p> <p>۱- اندیشیدن در مفاهیم قرآنی</p> <p>۲- پرهیز از سرسری نگریستن به قرآن</p> <p>۳- جدابودن تدبیر در قرآن از عالم تفسیر به رأی</p> <p>ب) ارزش و اهمیت تدبیر در قرآن:</p> <p>۱- تدبیر در قرآن توفیقی از جانب پروردگار</p> <p>۲- توصیه مکرر قرآن به تدبیر در قرآن</p> <p>۳- توصیه علی (ع) به تدبیر در قرآن:</p> <p>۱-۳- وَمَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدًا إِلَّا قَامَ عَنْهُ زِيَادَةٌ فِي هُدًى أَوْ نُقْصَانٌ زِيَادَةٌ فِي هُدًى أَوْ نُقْصَانٌ فِي عَمَى</p> <p>۴- تدبیر در قرآن، از محصولات ماه مبارک</p>	<p>– «انسان بایستی تأمل کند بر روی این کلمات، بر روی این مفاهیم؛ معنای این، همان تدبیر در قرآن است؛ تدبیر در قرآن، اینها است»^۱.</p> <p>– «تلاوت قرآن مقدمه‌ای فهم قرآن و به دست آوردن معرفت قرآنی است؛ این را بایستی برای خودمان تأمین کنیم. اگر تلاوت، تلاوت درست و به‌جایی باشد، دو فایده‌ی مهم را باید به ما بدهد: یکی اینکه معنویت ما را، روح معنوی ما را تعمیق کند، عمق ببخشد. ما غرق در امور مادی هستیم؛ انسانها احتیاج دارند به توجه معنوی، به روح معنویت و این با تلاوت قرآن -اگر خوب تلاوت کنیم قرآن را- حاصل میشود. و دوم اینکه به فکر خودمان و اندیشه‌ی خودمان مدد برسائیم و آن را از معرفت قرآنی تغذیه کنیم؛ یعنی قرآن، هم در دل ما اثر میگذارد، هم در ذهن ما اثر میگذارد. اگر با قرآن مانوس بشویم، خیلی از مفاهیم حیات و زندگی برای ما روشن خواهد شد»^۲.</p> <p>– «خدا را سیاسی‌گزاریم که روزه‌روز قرآن و مفاهیم آن و شوق به آن و آموختن آن و حفظ آن و تدبیر در آن در کشور توسعه پیدا میکند و اینها از برکات انقلاب اسلامی است... شما جوانهای عزیز، انس با قرآن را و تدبیر در قرآن را روزه‌روز بیشتر کنید؛ تلاوت قرآن را فراموش نکنید، تدبیر در قرآن را فراموش نکنید. در این خطبه‌ای که از امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) در اینجا خوانده شد، فرمود: ما جالسَ أَحَدًا هَذَا الْقُرْآنَ إِلَّا قَامَ عَنْهُ زِيَادَةٌ أَوْ نُقْصَانٌ زِيَادَةٌ فِي هُدًى وَ نُقْصَانٌ عَنِ عَمَى؛ وقتی پای قرآن نشستیم و از کنار قرآن بعد از بهره‌گیری از آن برخاستیم، باید هدایت ما افزایش پیدا کرده باشد و کوردلی ما کاهش پیدا کرده باشد؛ معرفت ما باید بیشتر بشود، انس ما با معارف حقّه بیشتر بشود، قرب ما به خدای متعال بیشتر بشود، شوق ما به عبادت افزون تر بشود»^۳.</p> <p>– «این خواندن قرآن و تلاوت قرآن و لحن قرآن و تجوید قرآن و مانند اینها همه مقدمه است؛ حفظ قرآن مقدمه است، خواندن قرآن در این جلسات مقدمه است؛ مقدمه‌ی فهمیدن است و فهمیدن مقدمه‌ی عمل کردن است. شما جوانهای عزیز -شما اغلب جوان هستید- با قرآن با این چشم، با این احساس روبه‌رو بشوید که بایستی معارف قرآن را برای زندگی خودتان - زندگی شخصی‌تان، زندگی اجتماعی‌تان و زندگی حکومتی‌تان- فرا بگیرید و آنها را به منصفی عمل دربیابید؛ ایه این [مقید بشوید]»^۴.</p> <p>– «بیانات جناب آقای قرائتی کاملاً متین و بجا و پرمغز و برای همه‌ی ما لازم بود. آنچه ایشان در اهمیت درس قرآن و تدبیر در قرآن بیان کردند، جزو حرفهای لازم و ضروری امروز جامعه‌ی ما است»^۵.</p> <p>– «عقب‌ماندگی ما در زمینه‌ی انس با قرآن و بهره‌مندی از قرآن خیلی زیاد است. اینها قدمهای اولی است که باید انجام بگیرد. بنده بارها گفته‌ام، باز هم تکرار میکنم که این جلسات و این نشست‌ها و این توصیه کردن‌ها و این کارهایی که انجام میگیرد، همه مقدمه است برای اینکه فضای کشور و ذهنیت عمومی مردم ما، فضای قرآنی بشود و ذهنیت، با قرآن انس بگیرد و [مردم] با مفاهیم قرآنی انس بگیرند؛ مهم این است. اگر با قرآن انس گرفتیم، آن وقت این فرصت و این مجال پیدا خواهد شد که صاحبان فکر از قشرهای مختلف، بر روی نکات قرآنی تدبیر کنند، چیزهایی را از قرآن استفاده کنند، استنباط کنند، بفهمند و به سؤالات گوناگون جواب بدهند. منظورم از سؤالات، شبهه‌ها نیست؛ منظور سؤالات درباره‌ی زندگی است، زندگی کردن. الان میلیون‌ها سؤال در مقابل ما است. وقتی که یک جامعه‌ای با یک حکومتی، زندگی</p>

۱ . بیانات در محفل انس با قرآن کریم ۱۶/۰۲/۱۳۹۸

۲ . بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن ۲۶/۰۱/۱۳۹۸

۳ . بیانات در محفل انس با قرآن کریم ۲۷/۰۲/۱۳۹۷

۴ . بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن ۰۶/۰۲/۱۳۹۷

۵ . گزیده‌ای از بیانات در ابتدای درس خارج فقه ۲۸/۰۱/۱۳۹۷

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
	<p>رضوان برای سعادتمندان</p> <p>۵- توسعه تدبیر در قرآن از برکات انقلاب</p> <p>ج) مقدمات تدبیر در قرآن:</p> <p>۱- تلاوت قرآن و قرائت زیبای آیات الهی</p> <p>۲- انس دائم با قرآن</p> <p>۳- حفظ قرآن</p> <p>۴- تکرار آیات قرآنی</p> <p>د) تاثیرات و نتایج تدبیر در قرآن:</p> <p>۱- عمل به قرآن و معرفت افزایی:</p> <p>۱-۱- نقش مهم تدبیر در قرآن در تعمیق معرفت دینی و افزایش انس با معارف حقّه</p> <p>۲- تدبیر در قرآن از راه‌های عمیق شدن اعتقادات و مبانی فکری انسان</p>	<p>رضوان برای سعادتمندان</p> <p>۵- توسعه تدبیر در قرآن از برکات انقلاب</p> <p>ج) مقدمات تدبیر در قرآن:</p> <p>۱- تلاوت قرآن و قرائت زیبای آیات الهی</p> <p>۲- انس دائم با قرآن</p> <p>۳- حفظ قرآن</p> <p>۴- تکرار آیات قرآنی</p> <p>د) تاثیرات و نتایج تدبیر در قرآن:</p> <p>۱- عمل به قرآن و معرفت افزایی:</p> <p>۱-۱- نقش مهم تدبیر در قرآن در تعمیق معرفت دینی و افزایش انس با معارف حقّه</p> <p>۲- تدبیر در قرآن از راه‌های عمیق شدن اعتقادات و مبانی فکری انسان</p>	<p>را به سمت آرمانهایی دارد حرکت میدهد و حرکت می‌کند، این [جامعه] با هزاران هزار سؤال مواجه است؛ در نوع ارتباطات، در نوع رفتار، در نوع موضع‌گیری‌ها، در نوع دشمنی و دوستی‌ها، در نوع برخورد با مال، در نوع برخورد با امور دنیا؛ اینها همه سؤالاتی است که مطرح است؛ همه‌ی این سؤالاتها جواب دارد... جامعه‌ای که راه درست را نشناسد، صراط مستقیم را نشناسد، با خدا مرتبط نباشد، این [طور] است. این جوامع بشری متأسفانه امروز دچار یک چنین ضلالت و گمراهی‌ای هستند. اینکه شما این همه تکرار میکنید و گفته‌اند تکرار کنید «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ»، به‌خاطر همین است. صراط مستقیم یعنی آن راهی که این آفتها، این مشکلات در آن وجود ندارد؛ این معنای صراط مستقیم است. دائم از خدای متعال میخواهید که شما را هدایت کند؛ این هدایت در قرآن است. اگر با قرآن انس گرفتیم، اگر قرآن را درست فهمیدیم، اگر در قرآن تدبیر کردیم، آن‌وقت پاسخ درست به سؤالات زندگی به ما داده خواهد شد؛ بایستی برویم دنبال این، این چیز مهمی است. جوانان عزیز، حالا ان‌شاءالله هرچه با قرآن بیشتر انس بگیرید، این حقایق بیشتر برای شما آشکار خواهد شد؛ هرچه از این شربت گوارا بنوشید، بیشتر مشتاق خواهید شد، بیشتر تشنه خواهید شد؛ قرآن این جوری است»^۱.</p> <p>«مسئله‌ی قرآن و مرجعیت قرآن و رجوع به قرآن و استفهام از قرآن در مسائل گوناگون فکری و عملی و اجتماعی و سیاسی و حکومتی و مانند اینها، خیلی چیز مهمی است. ما واقعاً در این زمینه‌ها کم‌کاری؛ واقعاً کم‌کاری داریم، [و در زمینه‌ی] تدبیر در قرآن برای کسانی که اهل تدبیرند؛ [این] نشان میدهد که ما خیلی خودمان را محروم کرده‌ایم از آیات الهی و از رهنمودهای آیات الهی در زمینه‌های گوناگون؛ خوب، خود این مرجعیت قرآن برای این مسئله‌ی مهم، یک موضوع اساسی و حسّاس است»^۲.</p> <p>«این حرکت قرآنی در کشور ما بایستی ادامه پیدا کند؛ ما از قرآن دوریم؛ ما از قرآن بیگانه‌ایم؛ ما با مفاهیم قرآن ناآشنایم؛ باید کاری کنیم؛ آن‌قدر تلاش کنیم که مفاهیم قرآنی جزو مفاهیم رایج و گفتارهای عمومی ملت‌های مسلمان و کشورهای ما قرار بگیرد»^۳.</p> <p>«قرآن را باید فهمید؛ ما دوریم از قرآن. از این دوری ما از قرآن، دشمن دارد استفاده میکند. دشمن روزبه‌روز در ما بی‌ایمانی را تزریق میکند، لابلای گری را تزریق میکند، وابستگی به خود را تزریق میکند. نگاه کنید به دولتهای اسلامی، نگاه کنید به کشورهای اسلامی، ببینید در مقابل آمریکا، در مقابل صهیونیسم، در مقابل دشمن، در مقابل غارتگران چه وضعی دارند! این ناشی از دوری از قرآن است. ما اگر به قرآن نزدیک بشویم، همه‌ی این حرفه‌ها پُر خواهد شد؛ همه‌ی این خُلل و فُرَج بسته خواهد شد؛ هویت اسلامی در مقابل هویت کفر خودش را نشان خواهد داد. معنای اینکه ما میگوییم [اگر] به قرآن عمل کنیم، زندگی درست خواهد شد، این است. معارف قرآنی وجود دارد، این معارف باید تبدیل بشود به گفتارهای عمومی در بین مردم»^۴.</p> <p>«قرآن کتاب معرفت است، کتاب نور است. وَ مَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدًا إِلَّا قَامَ عَنْهُ زِيَادَةٌ أَوْ نَقْصَانٌ زِيَادَةٌ فِي هُدًى أَوْ نَقْصَانٌ فِي عَمَى؛ این کلام منسوب به امیرالمؤمنین است؛ فرمود: هرکسی که با قرآن نشست، از این نشست که برخاست، یا هدایتی در او افزون شده است یا بی‌معرفتی و کوری‌ای از او کم شده است. یک افزایشی و یک نقصانی در او به‌وجود می‌آید، افزایش در هدایت و نقصان در کوری، نقصان در گمراهی، یعنی گمراهی انسان کم میشود. هدایت انسان، آگاهی انسان افزایش پیدا می‌کند؛ نشست و برخاست با قرآن این جوری است؛</p>

۱. بیانات در محفل انس با قرآن کریم ۱۳۹۶/۰۳/۰۶

۲. بیانات در دیدار دست‌اندرکاران اولین کنگره بین‌المللی قرآن و علوم انسانی ۱۳۹۶/۰۳/۰۱

۳. بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن ۱۳۹۶/۰۲/۰۷

۴. بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن ۱۳۹۶/۰۲/۰۷

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>۳- درک لطایف قرآن و عمق‌یابی مضامین قرآنی</p> <p>۴- حاکمیت فضای فرهنگی قرآن در ذهن جامعه</p> <p>۵- روشن شدن مفاهیم حیات و زندگی</p> <p>۶- افزایش هدایت و کاهش کوردلی</p> <p>۷- افزایش شوق به عبادت و قرب به خدای متعال</p> <p>۸- پاسخ درست به حقایق زندگی، با تدبیر در قرآن</p> <p>۹- نقش مهم تدبیر در قرآن در مسائل گوناگون فکری، عملی، اجتماعی، سیاسی و حکومتی:</p> <p>۹-۱- تدبیر در قرآن، منشأ برکات بسیاری در زندگی فردی و اجتماعی</p> <p>۱۰- شکل‌گیری هویت اسلامی در مقابل هویت کفر با تدبیر در قرآن</p>	<p>این البته با توجه و تدبیر در قرآن حاصل می‌شود. قرآن را باید با توجه خواند؛ توجه داشته باشیم که صرف تشکیل این اصوات مطلوب نیست؛ با توجه به معانی، با توجه به مرادات قرآنی باید قرآن را خواند؛ اگر این شد، آن وقت جامعه‌ی اسلامی راه خودش را پیدا می‌کند. اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ؛ از ظلمات خرافات، از ظلمات گمراهی‌ها، از ظلمت ترس، از ظلمت توهمات، انسان خارج می‌شود «إِلَى النُّورِ»؛ نور هدایت، نور معرفت، نور تقرب به پروردگار، نور انس با پروردگار. اینها خصوصیات است [است] که با نشستن با قرآن و انس با قرآن برای انسان به‌وجود می‌آید و ما به این احتیاج داریم؛ امت اسلامی امروز به این احتیاج دارد. جامعه‌ی اسلامی امروز با چالش‌های جدی روبرو است؛ مکرر عرض کردیم توجه به چالش‌ها به معنای این نیست که ما احساس کنیم که دشمن قوی است و بر ما غلبه پیدا خواهد کرد؛ این جور نیست. جامعه‌ی اسلامی با چالش‌ها مواجه است و مواجهه‌ی با چالش‌ها یک فرصتی است برای اینکه اسلام بتواند از مراحل سیر تاریخی حرکت به‌سوی اعتلای مورد نظر، ان‌شاءالله یک پله‌ی دیگر، یک حرکت دیگر، یک مرحله‌ی دیگر پیش برود؛ امروز این‌جوری است^۱.</p> <p>«به شما جوانان عزیز توصیه می‌کنم آنست‌ان را با قرآن زیاد کنید؛ آن کسانی که با قرآن ارتباط پیدا کردند، قدر این ارتباط را بدانند؛ کسانی که قرآن را حفظ کردند، قدر این حفظ قرآن را بدانند؛ این جواهر قیمتی را برای خودشان نگه دارند؛ آن کسانی که با تلاوت قرآن مأنوسند، این رشته‌ی مبارک را از دست ندهند، رها نکنند؛ آن کسانی که با قرآن مرتبطند، تدبیر در قرآن را، تدبیر در معانی قرآن را، تعمق در مفاهیم قرآنی را، هدف خودشان قرار بدهند؛ اینها چیزهایی است که ما را قدم‌به‌قدم به قرآن نزدیک می‌کند. اگر با قرآن مأنوس شدیم، به قرآن نزدیک شدیم، مفاهیم قرآنی در دل ما توانست اثر بگذارد، آن وقت می‌توانیم امیدوار باشیم که امت اسلام عزت وعده داده شده‌ی از سوی خدای متعال را ابدی دست خواهد آورد: وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ؛ این عزت را آن‌وقت خدا به امت اسلامی خواهد داد. اگر با قرآن مأنوس شدیم، آثار و برکات آن اینها است^۲».</p> <p>«بحمدالله امروز جامعه‌ی ما با قرآن مأنوس شده‌اند. البته ما به این قانع نیستیم؛ ما معتقدیم همه‌ی آحاد جامعه باید با قرآن ارتباط برقرار کنند، بتوانند قرآن را بخوانند، بتوانند قرآن را بفهمند، بتوانند در قرآن تدبیر کنند. آنچه که ما را به حقایق نورانی می‌رساند، تدبیر در قرآن است؛ و این حفظ قرآن که بحمدالله امروز در بین شما جوانها، در بین جوانهای کشور، در سرتاسر کشور رواج پیدا کرده است، یک مقدمه‌ی خوبی است برای تدبیر. یعنی حفظ و تکرار و انس با آیات کریمه‌ی قرآن و پی‌درپی آیات الهی را مورد توجه قرار دادن، موجب می‌شود که انسان بتواند در قرآن تدبیر کند^۳».</p> <p>«وقتی انس با قرآن پیدا شد، مجال تدبیر و تأمل و تفکر در معارف قرآن به دست خواهد آمد. قرآن را نمیشود سرسری خواند و گذشت؛ قرآن احتیاج دارد به تدبیر، تکیه‌ی بر روی هر کلمه‌ای از کلمات و هر ترکیبی از ترکیبهای کلامی و لفظی. انسان هرچه بیشتر تدبیر کند، تأمل کند، انس بیشتری پیدا کند، بهره‌ی بیشتری خواهد برد؛ قرآن این‌جور است^۴».</p> <p>«حمدالله در جامعه‌ی ما، در کشور ما، نهضت انس با قرآن، نهضت خوبی شده است. این مسئله‌ی حفظ قرآن که ما قبلاً سفارش کردیم، بحمدالله دارد در میان جوانهای ما انتشار پیدا میکند؛ باید هم انتشار پیدا کند؛ باید هم با قرآن آشنا شویم، مأنوس شویم. وقتی قرآن را حفظ کردید، می‌توانید معانی قرآن را درست بفهمید؛ انسان وقتی معنای قرآن را فهمید،</p>

۱ . بیانات در محفل انس با قرآن ۱۳۹۳/۰۴/۰۸

۲ . بیانات در دیدار شرکت کنندگان در سی‌ویکمین دوره‌ی مسابقات بین‌المللی قرآن کریم ۱۳۹۳/۰۳/۱۳

۳ . بیانات در محفل انس با قرآن ۱۳۹۲/۰۴/۱۹

۴ . بیانات در دیدار قاریان ۱۳۹۱/۰۴/۳۱

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>۱۱- تدبیر در قرآن عاملی برای ایستادگی در مقابل دشمنان</p> <p>۱۲- بی‌اثر شدن بسیاری از شبهات دشمنان با تدبیر در قرآن</p> <p>۱۳- تدبیر در قرآن عاملی برای دستیابی امت اسلامی به عزت و عده داده شده از جانب خدا:</p> <p>۱۳-۱- وَ لِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُوْلِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ</p> <p>۱۴- تدبیر در قرآن، روان‌کننده حرکت موتور وجود انسان</p> <p>۱۵- تدبیر در قرآن، سرمایه‌ای برای انسان در طول زندگی:</p> <p>۱۵-۱- از سیره‌ها و رویه‌های ماندگار معنوی و روحی</p> <p>۱۶- صاف و روشن شدن دل و روح انسان با تدبیر در قرآن</p>	<p>میتواند در آن تدبیر کند؛ وقتی تدبیر کرد، میتواند به معارف عالی دست پیدا کند و رشد پیدا کند. انسان با انس با قرآن، در درون رشد پیدا میکند^۱.</p> <p>« لیکن تلاوت قرآن و قرائت زیبای آیات الهی، مقدمه است برای تدبیر در قرآن. ما نمیخواهیم خودمان را مشغول کنیم، سرگرم کنیم به تلاوت و به قرائت قرآن و الحان قرآنی، به عنوان یک موضوع اصلی؛ این مقدمه است، این طریق است. تلاوت قرآن با صوت خوش موجب میشود که دل انسان نرم شود، خشوع پیدا کند، آماده بشود برای فهم معارف قرآنی و آیات قرآنی؛ ما به این احتیاج داریم^۲.</p> <p>« در ماه مبارک رمضان، بسیاری از مردم موفق و باسعادت توانستند محصول زیادی را بردارند؛ محصولی که برای دوره‌ی سال آنها، بلکه در مواردی برای سراسر عمر آنها، دارای برکات خواهد بود. عده‌ای انس با قرآن پیدا کردند، از معارف قرآنی بهره بردند، تدبیر کردند؛ عده‌ای انس و مناجات با خدا را در این ماه برای خودشان رویه و روش قرار دادند و دل‌های خودشان را نورانی کردند. مردم روزه گرفتند؛ با روزه، در نفس خود صفا به وجود آوردند؛ که همین صفا و صمیمیت و نورانیت، منشأ برکات بسیاری در زندگی فردی و اجتماعی است. این صفای نفسانی به انسان نیکاندیشی میدهد، تطهیر نفس از حسد و بخل و کبر و شهوت میدهد. صفا در نفس انسان، محیط جامعه را محیط امن و امان روحی و معنوی قرار میدهد؛ دل‌ها را به هم نزدیک میکند؛ مؤمنان را به یکدیگر مهربان میکند؛ ترحم به یکدیگر را در میان جامعه‌ی ایمانی گسترش میدهد. اینها همه محصولات ماه مبارک رمضان است برای مردم موفق و باسعادت^۳.</p> <p>« مقدمه‌ی این کار این است که بتوانیم قرآن را بخوانیم، بتوانیم قرآن را حفظ کنیم؛ حفظ قرآن خیلی مؤثر است. جوانها، دوره‌ی جوانی را، قدرت حفظ را قدر بدانند. خانواده‌ها به کودکان خودشان حفظ قرآن را تشویق کنند، آن‌ها را وادار کنند. حفظ قرآن خیلی باارزش است. حفظ قرآن این فرصت را به حافظ خواهد داد که با تکرار آیات، در قرآن قدرت تدبیر پیدا کند. این فرصت است، این توفیق است؛ این را از دست ندهید. آن‌هایی که حافظند، این نعمت بسیار بزرگ الهی را قدر بدانند؛ نگذارند حفظشان ضعیف بشود یا خدای نکرده از دست برود^۴.</p> <p>« تلاوت قرآن، تدبیر در قرآن، تضرع پیش خدای متعال، خواندن ادعیه‌ی مأثور- صحیفه‌ی سجادیه، دعای امام حسین، دعای کمیل، بقیه‌ی این ادعیه‌ای که هست- این‌ها همه‌اش کمک‌کننده است؛ روان‌کننده‌ی حرکت موتور وجود انسان است؛ که اگر چنانچه شما با خدا انس داشتید و میان خودتان و خدا را درست و اصلاح کردید، این کارها را راحت‌تر انجام می‌دهید؛ با رغبت بیشتر، با شوق بیشتر انجام می‌دهید. بنابراین کسی که می‌خواهد کار خدا را بکند، خدای متعال کمکش می‌کند. کسی بخواند کار دنیا را هم بکند، همین جور^۵.</p> <p>« انس با قرآن و تدبیر در قرآن، همچنین تدبیر در ادعیه‌ی مأثورهای که اعتبار دارد- مثل صحیفه‌ی سجادیه و بسیاری از دعاها- در تعمیق معرفت دینی خیلی نقش دارد. تعمیق معرفت دینی خیلی مهم است. ... این هم یک بخش کار فرهنگی است که باید ترویج شود. این‌ها متولی می‌خواهد، متولی‌اش هم شماست؛ هیچ‌کس دیگر نیست. یعنی شما مدیران و رؤسای گروه‌های تحقیقی، متولی این کار هستید. این کار را نمی‌شود به شکل اداری درست</p>

۱ . بیانات در دیدار قاریان ۱۳۹۱/۰۴/۳۱

۲ . بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن کریم ۱۳۹۱/۰۴/۰۴

۳ . خطبه‌های نماز عید سعید فطر ۱۳۹۰/۰۶/۰۹

۴ . بیانات در دیدار قاریان قرآن ۱۳۸۹/۰۴/۲۴

۵ . بیانات در دیدار جمعی از مسئولان نظام جمهوری اسلامی ۱۳۸۹/۰۱/۱۶

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>۵) بایدها و ضرورت‌ها:</p> <p>۱- لزوم تدبر در قرآن برای قرار گرفتن مفاهیم قرآنی جزو مفاهیم رایج و گفتمان‌های عمومی ملت‌های مسلمان</p> <p>۲- لزوم تدبر در قرآن برای هدایت افزایی و پاسخ درست به حقایق زندگی</p> <p>۳- لزوم رفع کردن عقب‌ماندگی کشور در خصوص بهره‌مندی از تدبر قرآنی</p> <p>۴- مسئولیت مهم علما، آگاهان، نویسندگان، گویندگان و رسانه‌های عمومی در خصوص رواج تدبر در قرآن</p>	<p>کرد و مثلاً تزریق کرد به یک مرکز علمی و محیط علمی؛ این را باید بنشینید برایش فکر کنید؛ این‌ها خیلی مهم است»^۱.</p> <p>«اگر یک جوانی، یک مردی یا زنی در دوره‌ی حج انس با قرآن را یاد بگیرد، تأمل و تدبر در عبارات دعاها و مناجات با پروردگار را یاد بگیرد، این می‌شود سرمایه‌ای برای او در طول زندگی. حاجی اگر خود را مقید کند که در مدینه‌ی منوره یک ختم قرآن بخواند؛ در مکه‌ی مکرمه یک ختم قرآن بخواند- اینجا خلنه‌ی قرآن است؛ محل نزول قرآن است- یا اگر نمی‌تواند یک ختم قرآن بخواند، یک بخش عمده‌ای از قرآن را بخواند با تأمل، با تدبر؛ اگر عادت کند به تأمل و تدبر در قرآن در این مدتی که آنجاست- بتوانید عادت بدهید حاجی را به این چنین سیره‌ها و رویه‌های ماندگار معنوی و روحی- این برای او می‌شود یک سرمایه. قرآن یک ذخیره‌ی تمام‌نشده‌ی است. انس با قرآن از هر واعظی، از هر رفیق ناصحی، از هر دینی برای انسان مفیدتر است. اگر حقیقتاً انسان با قرآن رابطه برقرار کند و قرآن را بخواند برای استناره و استفاده و استضائه‌ی قلبی و معنوی خود، این برای او از هر واعظی بالاتر است. اگر انسان این انس را بتواند پیدا بکند، خیلی دستاورد بزرگی است»^۲.</p> <p>«دو سه اشکال در اینجا وجود دارد که این‌ها را عرض کنیم: یک اشکال این است که ما خیال کنیم تلاوت قرآن و انس با قرآن و رواج قرآن یعنی فقط همین. این، یک اشکال بزرگی است که مبادا ما دچار این بدفهمی و کج‌فهمی بشویم. بنده به این تلاوتها خیلی اعتقاد دارم. قبلها در بعضی از همین جلسات، علت این اعتقاد را هم عرض کردیم که دیگر تکرار نمی‌خواهم بکنم. و خوانندگان خوبان و تلاوتگران مسلط و استاد و وارد را حقیقتاً ارجمند می‌دانم، لیکن همه‌ی این‌ها مقدمه است؛ مقدمه برای حاکمیت فضای فرهنگی قرآن در ذهن جامعه‌ی ما. یعنی شما جوان مسلمان، مرد و زن مسلمان، کودکان مسلمان باید با قرآن انس پیدا کنید. قرآن را به معنای حقیقی مخاطب قرار گرفتن در مقابل خدا، بخوانید و در آن تدبر کنید و از آن بیاموزید. مرحله‌ی بعدش هم عمل است؛ اما من مرحله‌ی قبل از عمل را عرض می‌کنم: آموختن قرآن، فهم معارف قرآن، تدبر در آیات قرآن و کلمات قرآنی. این کلماتی که شما ملاحظه می‌کنید، همان چیزهایی است که خداوند متعال به عنوان آخرین ذخیره‌ی معنوی وحی الهی به بشریت عطا کرده است. همین‌هاست که باید بشر را تا ابدالآباد، تا انتهای این عالم، به راههای سعادت و فلاح و رستگاری هدایت کند؛ پر از معارف است این‌ها؛ این‌ها را باید فهمید»^۳.</p> <p>«قرآن را برای تدبر کردن و فهمیدن و استفاده کردن بخوانید. یک نوع قرآن خواندن این است که انسان ظاهر قرآن را بگیرد بخواند تا آخر. این نوع، نمی‌خواهیم بگوئیم هیچ اثری ندارد. ... یک تلاوت این است که انسان مثل یک مستمع بنشیند پای صحبت خدای متعال. خدای متعال دارد با شما حرف می‌زند. ... همت شما این باشد که قرآن را بفهمید؛ و لو حالا به آخر سوره، به وسط سوره، وسط جزء، به وسط حزب نرسید و آن را تمام هم نکنید؛ تأمل و تدبر کنید»^۴.</p> <p>«پس اول باید خوب بخوانید؛ تلاوت را خوب، زیبا و جامع و صحیح بخوانید؛ دوم، معانی و مفاهیم قرآنی را بفهمید، و سوم، قرآن را حفظ کنید. حفظ قرآن خیلی مهم است. شما جوانها به این احتیاج دارید و می‌توانید. وقتی شما حافظ قرآن هستید، این تکرار آیات قرآنی و انس دائمی با قرآن، به شما فرصت می‌دهد که در قرآن تدبر کنید. «تدبر در قرآن» با همین‌طور خواندن و رد شدن به دست نمی‌آید؛ با یکبار و دوبار خواندن هم حاصل نمی‌شود؛ با تکرار و انس با آیه‌ای از قرآن و امکان تدبر در آن به دست می‌آید. و چقدر لطایف در قرآن کریم هست</p>

۱ . بیانات در دیدار وزیر علوم و استادان دانشگاه تهران ۱۳۸۸/۱۱/۱۳

۲ . بیانات در دیدار کارگزاران حج ۱۳۸۶/۰۸/۲۳

۳ . بیانات در دیدار قاریان ۱۳۸۶/۰۶/۲۲

۴ . بیانات در دیدار قاریان ۱۳۸۶/۰۶/۲۲

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
			<p>که این‌ها را جز با تدبیر نمی‌توان فهمید. بنابراین حفظ و فهم معانی قرآن و تلاوت آن لازم است^۱.</p> <p>«بسیار کسانی بودند که عمق نداشتند. یکی از راههایی که این عمق را در اعتقادات انسان، در مبانی فکری انسان، در روح انسان، در ایمان انسان ایجاد می‌کند، انس با قرآن است. بنابراین در زندگی حتماً قرآن با تدبیر را در نظر داشته باشید و نگذارید حذف شود^۲».</p> <p>«باید با قرآن انس پیدا کنید. زبان ما، زبان قرآن نیست؛ می‌توانیم به ترجمه‌ی قرآن مراجعه کنیم؛ اما عمق‌یابی مضامین قرآنی فقط با مراجعه‌ی به ترجمه نمی‌شود؛ کما اینکه با خواندن متن قرآن هم برای کسانی که می‌فهمند، همیشه به دست نمی‌آید؛ با تدبیر به دست می‌آید؛ با عمق‌یابی به دست می‌آید^۳».</p> <p>«اگر کسی خیال کند که می‌توان دل و روح را بدون این‌ها صاف کرد، سخت در اشتباه است. از راه گریه‌ی نیمه‌شب، از راه خواندن قرآن با تدبیر و با دقت، از راه خواندن ادعیه‌ی صحیفه‌ی سجاده، دل انسان صاف می‌شود؛ و آلا این‌طوری نیست که بگوییم آقا برو دلت را صاف کن؛ هر کاری هم کردی، کردی^۴».</p> <p>«ما در جامعه‌ی خودمان مبالغه‌ی زیادی از آموزش قرآن عقبا فتادگی داریم. باید این‌ها را جبران کنیم. اگر جوان مسلمان با قرآن انس پیدا کند و فرصت تدبیر در قرآن را به خود بدهد، بسیاری از شبهات دشمنان بی‌اثر خواهد شد. البته همه‌ی دستگاه‌های فرهنگی کشور باید کمک کنند. باید مفاهیم قرآنی به وسیله‌ی خبره‌های این کار دسته‌بندی شود و به تناسب در جای خود و در کتابهای درسی - چه در مدرسه‌ها و چه در دانشگاهها- گنجانده شود. این ارتباط باید دائمی باشد^۵».</p> <p>«در پایان خطبه‌ی اول، من چند دعا هم بکنم: اللهم صلّ علی محمد و آل محمد. پروردگارا! تو را به ذات مقدس و به اسماء و صفات خودت و به اولیایت سوگند می‌دهیم که این ماه رمضان را برای ملت ما مبارک فرما. پروردگارا! توفیق دعا، عبادت، تضرع، روزه، تلاوت قرآن و تدبیر در قرآن به همه‌ی ما عنایت کن^۶».</p> <p>«در قرآن، تدبیر لازم است تدبیر یعنی اندیشیدن در مفاهیم قرآنی این سخن عمیقی است، این سخن بزرگی است؛ باید در آن تدبیر کرد. گوینده‌ی آن، ذات اقدس الهی است. کلمات آن هم مال ذات اقدس الهی است یعنی الفاظش، نه فقط مفاهیمش لذا بایستی در آن دقت کرد، باید آن را فهمید، باید در آن غور کرد. این‌ها حاصل نمی‌شود، مگر با انس با متن قرآن^۷».</p> <p>«اصلاً تدبیر برای تفسیر کردن نیست؛ برای فهمیدن مراد است. انسان هر سخن حکیمانه‌ای را دوگونه می‌تواند تلقی کند: یکی سرسری و با سهل‌انگاری؛ یکی با دقت و کنجکاوانه. این اصلاً به مرحله‌ی تفسیر کردن و تعبیر کردن نمی‌رسد. تدبیری که در قرآن لازم است، پرهیز کردن از سرسری نگریستن در قرآن است؛ یعنی شما هر آیه‌ی قرآنی را که می‌خوانید، با تأمل و ژرف‌نگری باشد و دنبال فهمیدن باشید. این همان تدبیر است و بدون اینکه نیازی به این باشد که انسان، سلاقی خودش را به قرآن تحمیل کند که همان تفسیر به رأی است خواهید دید که بابهایی را از معرفت، به حسب محتوای آیه هر چه که محتوای آیه است باز می‌کند. اشکال عمده در کار قرآن‌خوانی‌های بی‌تأمل، این است که اصلاً روی جملات درنگ نمی‌کنند. خوب؛ شما وقتی سخن حکیمی، یا سخن حکمت‌آمیزی را می‌شنوید، باید به آن دل بدهید؛ بدون دل دادن که اصلاً انسان مراد را نمی‌فهمد. هر کتاب عادی بخصوص اگر کتاب پرمغزی</p>

۱ . بیانات در دیدار قاریان شرکت کننده در بیست و سومین مسابقات بین‌المللی قرآن ۱۳۸۵/۰۷/۰۴

۲ . بیانات در دیدار اعضای هیأت دولت ۱۳۸۴/۰۷/۱۷

۳ . بیانات در دیدار قاریان قرآن کریم ۱۳۸۴/۰۷/۱۴

۴ . بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت ۱۳۸۴/۰۶/۰۸

۵ . بیانات در دیدار جمعی از حافظان و قاریان قرآن نونهال و نوجوان کشور ۱۳۸۰/۰۶/۲۸

۶ . بیانات در خطبه‌های نماز جمعه ۱۳۷۷/۱۰/۰۴

۷ . بیانات در مراسم اختتامیه‌ی مسابقات قرآن ۱۳۷۷/۰۹/۰۱

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
			<p>باشد، بخصوص اگر حکیم فرزانه‌ی بزرگی آن را نوشته باشد همین حالت را دارد. اگر سرسری بخوانید و رد شوید، از آن چیزی نمی‌فهمید. قرآن می‌گوید: «مرا سرسری نخوانید» قرآن از عالی‌ترین مقام است؛ از قلّه‌ی معرفت عالم وجود است. این است که انسان باید تأمل کند و چون عمق این آیات و این مفاهیم، خیلی زیاد است، هرکسی تأمل کند، از آن استفاده خواهد کرد حتی خود پیغمبر خود پیغمبر هم اگر تأمل کنند که البته پیامبر و ائمه (علیهم‌السلام) همیشه قرآن را با تأمل و تدبیر می‌خواندند از قرآن استفاده می‌کنند. البته ما هم استفاده می‌کنیم. مثل سطوح مختلف دریاست که هرکس در هر سطحی برود، بهره‌ای از آن خواهد بُرد حالا این تشبیه نارسایی است، لیکن برای تقریب به ذهن است البته هر چیزی را که انسان نفهمید، هر معنایی را که درست، سر در نیابد و ترکیب یا عبارت مشکلی بود، به تفسیر مراجعه می‌کند. منظوم این است که تدبیر، اصلاً به عالم «تفسیر به رأی» نزدیک نمی‌شود^۱.</p> <p>- «قرآن کتاب نور، کتاب معرفت، کتاب نجات، کتاب سلامت، کتاب رشد و تعالی و کتاب قرب به خداست. ما این خصوصیات را چه وقت از قرآن به دست می‌آوریم؛ برادران عزیز؟ همین که قرآن را در جیبمان بگذاریم کافی است؟ اینکه در هنگام سفر، از زیر قرآن رد شویم کافی است؟ امروز من می‌گویم، اینکه ما در جلسه‌ی تلاوت قرآن شرکت کنیم کافی است؟ اینکه حتی قرآن را با صدای خوش تلاوت کنیم یا تلاوت خوش را بشنویم و از آن لذت ببریم کافی است؟ نه. چیز دیگری لازم دارد. آن چیست؟ آن تدبیر در قرآن است. باید در قرآن تدبیر کرد. خود قرآن در موارد متعدد از ما می‌خواهد که تدبیر کنیم. عزیزان من! اگر ما یاد گرفتیم که با قرآن به صورت تدبیر، انس پیدا کنیم، همه‌ی خصوصیات که گفتیم حاصل خواهد شد. ما هنوز خیلی فاصله داریم؛ پس باید پیش برویم^۲.</p> <p>- «جوار کوتاه مدت خانه‌ی خدا و حرم پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) و موافق با ارزش حج و سرزمین پرخطرهای حجاز را، برای زنده کردن دل با یاد خدا و تحکیم پیوند معنوی خود با رسول الله (صلی الله علیه و آله) و عترت طیبیه‌ی آن بزرگوار (علیهم‌السلام) و بخصوص توجه و توسل به حضرت ولی‌الله الاعظم که بی‌شک فیض حضور مقدّس در مراسم حج شامل دل‌های با معرفت است، و انس با قرآن و تدبیر در آیات بینات آن و دعا و تضرع و توسل که مایه‌ی تقرب به خدا است، مغتنم بشمرند و از آن بهره ببرند و برای رفع گرفتاریهای مسلمین و قوت و عزت روزافزون اسلام و جمهوری اسلامی دعا کنند و علو درجات روح مطهر امام راحل و ارواح طیبیه‌ی شهدای اسلام را از خداوند مسئلت نمایند^۳.</p> <p>- «ما هنوز تا یک جامعه‌ی کاملاً اسلامی که نیک‌بختی دنیا و آخرت مردم را به‌طور کامل تأمین کند و تباهی و کج‌روی و ظلم و انحطاط را ریشه‌کن سازد، فاصله‌ی زیادی داریم. این فاصله، باید با همت مردم و تلاش مسئولان طی شود و پیمودن آن، با همگانی شدن امر به معروف و نهی از منکر آسان گردد. مساجد به عنوان پایگاههای معنویت و تزکیه و هدایت، روز به روز گرم‌تر و پُرونق‌تر شود و نشان ایمان و عمل و اخلاق اسلامی، در گوشه و کنار جامعه، از جمله در مراکز دولتی و ادارات و دانشگاهها، همه را به پیروی از تعالیم نورانی قرآن تشویق نماید. کتاب خدا در میان مردم حضور واقعی بیابد و آموختن و تدبیر و تعمق در آن، برای همه بخصوص جوانان و نوجوانان، امری رایج و دایر گردد. در این مورد، مسئولیت علما و آگاهان و نویسندگان و گویندگان و رسانه‌های عمومی، بسی مهم و خطیر است^۴.</p>

^۱ . بیانات رهبر انقلاب در دیدار جمعی از بانوان اندیشمند و سخنان بانوان در این دیدار ۱۳۷۷/۰۷/۱۸

^۲ . بیانات در مراسم اختتامیه‌ی مسابقات قرآن ۱۳۷۳/۱۰/۱۴

^۳ . پیام به کنگره عظیم حج ۱۳۷۲/۰۲/۲۸

^۴ . پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(ره) ۱۳۶۹/۰۳/۱۰